

Uznesenie o začatí prístupových rokovaní so Severným Macedónskom a Albánskom: treba zachovať dôveryhodnosť EÚ a presadzovať jej geostrategické záujmy

(2020/C 47/02)

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom plenárnom zasadnutí 30. a 31. októbra 2019 (schôdza z 31. októbra) prijal 174 hlasmi za, pričom 12 členovia hlasovali proti a 15 členov sa hlasovania zdržalo, nasledujúce uznesenie:

1. Európsky hospodársky a sociálny výbor (EHSV) vyjadruje hlboké sklamanie z rozhodnutia vedúcich predstaviteľov EÚ odložiť začatie prístupových rokovaní so Severným Macedónskom a Albánskom, ktoré bolo prijaté na zasadnutí Európskej rady 17. – 18. októbra, keďže členským štátom sa nepodarilo dosiahnuť jednomyselné rozhodnutie.
2. EHSV vyjadruje hlboké poľutovanie nad nedodržaním záväzkov voči týmto dvom krajinám. Európska rada totiž vo svojich záveroch z 28. júna 2018, ktorými sa schválili závery Rady o rozširovaní a procese stabilizácie a pridruženía z 26. júna 2018, vytýčila jasnú cestu smerom k začatiu prístupových rokovaní v júni 2019. Európska rada sa už 18. júna 2019 rozhodla vrátiť najneskôr do októbra 2019 k otázke odporúčani Komisie začať prístupové rokovania so Severným Macedónskom a Albánskom.
3. EHSV zdôrazňuje, že toto v poradí už druhé neprijatie rozhodnutia o začatí prístupových rokovaní s uvedenými dvomi krajinami, ktoré splnili všetky nevyhnutné podmienky ⁽¹⁾, **je geostrategickou a historickou chybou a podkopáva dôveryhodnosť a spoľahlivosť EÚ**. EÚ mala príležitosť začať rokovania, pričom by uplatňovala prísne podmienky v oblasti dobrej správy vecí verejných, trvala na dôslednom uplatňovaní kritérií členstva počas procesu rokovania a navrhla lepšie nástroje na monitorovanie dodržiavania zásad právneho štátu po pristúpení týchto krajín k EÚ.
4. EHSV je presvedčený, že proces európskej integrácie tohto regiónu si vyžaduje, aby sa v krajinách západného Balkánu uskutočnili hĺbkové štrukturálne reformy.
5. Jasne si uvedomuje, že v niektorých členských štátoch sa u mnohých občanov EÚ prejavuje tzv. únava z rozširovania. Dôvodom, prečo sa politike rozširovania nevenovala na politickej úrovni nevyhnutná pozornosť, sú podľa neho nepochybne nezhody v rámci EÚ v otázkach, ako je prisťahovalectvo a nový rozpočet. Avšak politický konsenzus a širokú podporu verejnosti v otázke pristúpenia k EÚ v Severnom Macedónsku a Albánsku nemožno ignorovať.
6. Mladí ľudia v krajinách západného Balkánu vkladajú do EÚ veľké nádeje a nemali by sme ich sklamať. EHSV je presvedčený, že by sme im mali poskytnúť pozitívne vyhliadky do budúcnosti, aby mohli žiť v stabilnom a prosperujúcom regióne.
7. Organizácie občianskej spoločnosti sú pevne presvedčené o tom, že západný Balkán je jedným z kľúčových geostrategických regiónov Európy – nachádza sa v našom bezprostrednom susedstve, pričom svoj zrak naň so záujmom upierajú iné svetové mocnosti.
8. Na 7. fóre občianskej spoločnosti krajín západného Balkánu, ktoré sa za podpory EHSV konalo 16. a 17. apríla 2019 v Tirane, organizácie občianskej spoločnosti v záverečnom vyhlásení opakovane uviedli, že rozšírenie EÚ, a najmä jej demokratických hodnôt a právnych noriem do oblasti západného Balkánu je v záujme tohto regiónu aj EÚ, a to aj napriek množstvu výziev, ktorým v súčasnosti čelí ⁽²⁾.
9. EHSV opakovane vyjadril znepokojenie nad tým, že občianskej spoločnosti sa v mnohých krajinách západného Balkánu zmenšuje priestor na pôsobenie, a vyzval orgány týchto krajín, aby sa intenzívnejšie snažili zabezpečiť dodržiavanie zásad právneho štátu a základných ľudských práv, uskutočniť reformy súdnictva, bojovať proti korupcii a diskriminácii a rešpektovať nezávislosť novinárov a slobodu tlače. Ide o súčasť základných európskych hodnôt, ktoré by mal každý členský štát EÚ rešpektovať. Sociálny dialóg a úloha sociálnych partnerov a organizácií občianskej spoločnosti v hospodárskom a sociálnom rozvoji sa musia dôrazne podporovať a propagovať.

⁽¹⁾ Závery Rady z júna 2018.

⁽²⁾ 7. fórum občianskej spoločnosti krajín západného Balkánu: záverečné vyhlásenie <https://www.esc.europa.eu/en/agenda/our-events/events/7th-western-balkans-civil-society-forum/final-declarations>

10. EHSV bude s občianskou spoločnosťou v krajinách západného Balkánu naďalej úzko a intenzívne spolupracovať, aby tieto krajiny podporil a uistil, že ich miesto je v Európskej únii. **Urobíme všetko, čo bude v našich silách, aby sme podporili zmierenie a šírenie európskych hodnôt v tomto regióne, a budeme naďalej neochvejne zastávať svoj postoj k otázke rozšírenia EÚ.** Sme presvedčení, že pre stabilitu regiónu je nevyhnutná jasná perspektíva prístúpenia k EÚ, a dúfame, že rozšírenie bude naďalej jednou z priorit EÚ aj napriek množstvu výziev, ktorým v súčasnosti čelí ⁽³⁾.

11. Výbor bude prostredníctvom svojej pravidelnej činnosti s partnermi z tohto regiónu – v rámci zmiešaných poradných výborov občianskej spoločnosti s Čiernou Horou a Srbskom, Fóra občianskej spoločnosti západného Balkánu a konferencií občianskej spoločnosti na vysokej úrovni organizovaných pred samitmi EÚ a krajín západného Balkánu – aj naďalej tlmočiť názory občianskej spoločnosti krajín západného Balkánu a pôsobiť ako sprostredkovateľ vo vzťahu k inštitúciám EÚ a vládam týchto krajín.

12. EHSV nesmierne oceňuje uznesenie Európskeho parlamentu prijaté 24. októbra 2019 a potvrdzuje, že je plne odhodlaný podporovať Európsky parlament a novú Európsku komisiu s cieľom posilniť politiku rozširovania EÚ a zdokonaľiť súbor nástrojov EÚ na spoluprácu s krajinami západného Balkánu.

13. EHSV dôrazne vyzýva všetky zainteresované strany, aby podnikli všetky potrebné kroky na to, aby Európska rada pred samitom EÚ – západný Balkán, ktorý sa uskutoční v máji 2020 v Záhrebe, jednomyselne prijala kladné rozhodnutie. Zároveň žiada nadväzujúce chorvátske predsedníctvo Rady EÚ, aby na tomto samite poskytlo procesu rozšírenia nový impulz.

V Bruseli 31. októbra 2019

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Luca JAHIER

⁽³⁾ https://www.eesc.europa.eu/sites/default/files/files/7th_eesc_western_balkans_civil_society_forum_-_final_declaration.pdf